

20. Apr. 1842

FAKTA

Dato:

20. Apr. 1842

Sidetal:

Dagbog A, side 16-18

Dagbogens placering:

Det kgl. Bibliotek NKS 4201, I, 4°

Trykt udgave:

Mogens Lebech (red.): Et Aar af mit

Liv, København 1967, s. 61-63; Jesper

Svenningsen (red.): Seks år af et liv.

Johan Thomas Lundbye – Dagbøger

om tro, skæbne, kunst og kærlighed,

København 2018, s. 66-68

TRANSSKRIFTION

20 April.

Jeg kommer netop nu [overstreget: til] hjem fra Skovgaard,¹ hos hvem jeg maler Gaasetarnet.² Idag har jeg malet Luften; den blev dog langt fra som jeg vilde havt den, saaledes som jeg i Tankerne har udmalet mig den; men saaledes gaaer det jo altid. Hvorfor kunde den nu ikke blive saa simpel, saa fri for Smaalighed, som jeg havde foresat mig, nei, det er vanskeligt at faae fat paa den Simpelhed, som alle de store Kunstnere have, og som seer ud til at være saa let at opnaae; man skulde tro, det var ingen Ting at gjøre et saadant Maleri, som Aarhundreder tit beundre med Rette, men: alt det Store er enkelt, siger Tegnér. Nu staaer mit Haab til den store Luft paa mit eget Maleri,³ hvor jeg dog synes i Kartonen at have de store rolige Masser saaledes angivne, at de maa kunne tage sig ud i Maleriet, nu, vi faaer see. – Jeg er træt nu af at male og tænke derpaa. Jeg maa atter tilbage til hende.⁴ Fandt hun ikke selv mine to Stykker,⁵ og betragtede dem med Interesse – o, er det blot Indbildning? men da vi skiltes ad, sagde hun ja, jeg haaber at see Dem hos Deres Tante, nu da hun kommer til Byen, saa vil hun dog see mig; sagde hun ikke: det gjorde hende ondt, at hun var ude, da jeg vilde besøgt hende, og opfordrede hun mig ikke til at komme til Vedby Gaard i Sommer. Det gjorde hun, men jeg tør Intet bygge derpaa. Gik det som jeg ønskede, da forandrede jeg aldrig mine Tanker om hende, ingen anden Pige maatte fortrænge hendes Billede af min Sjæl, saa skulde jeg reise et Par Aar, paa Reisen vilde hendes Billede følge mig men ingen tydsk Skjønhed skulde blive hendes Rival, [det tør jeg love for] og ligesaa lidt nogen Italienerinde. Naar jeg da kom hjem, beriget med Erfaringer, langt dygtigere end da jeg drog fra det kjære Fødeland, da vilde hun vist ogsaa give mig Ja; og yndigt skulde da vore Dage gaae her i det smukke Danmark. Da er hun maaskee ikke skjønnere mere – •17• hun skal have været saa smuk som yngre, men siden en haard Sygdom har hun tabt meget af den ydre Skjønhed; men yndig er hun altid i mine Øine, der er denne usigelige Skjønhed i hendes rolige, qvindelige Væsen som opstaaer af et reent Hjerte, og giver alle Bevægelser Ro og Harmoni, og jeg har lagt Mærke til, at den Skjønhed bestaaer, naar Ansigtets forgaar. – Saaledes skulde det gaae, naar jeg maatte bestemme min Fremtid; men, Gud være lovet! jeg kjender den ikke. Meget kan forandre sig, og jeg tør ikke engang tro mig selv saa trofast, jeg har jo aldrig prøvet mig i Sligt. Underligt, ja, høist underligt vil det være, naar Aar ere gaaet hen, da at læse disse Linier, naar maaske ganske andre Interesser og Personer fængsle mig. Jeg kan tænke mig, at jeg kunde blive tilsinds at ødelægge denne Bog, men det vilde være Svaghed, fordi jeg ikke kunde taale at see at jeg havde forandret mig, men lad den kun leve, og minde mig om, hvordan jeg har været, desuden: er der noget Syndigt i at vi forandre Tilbøieligheder, bliver det da mindre fordi vi ikke have det opskrevet. Kingo siger saa yndigt: Dage skal Dagene svare og Nætter hinanden

opklare! det er vel Synd at anvende dette Billede, der er saa stort at det passer paa hele Menneskeslægtens Udvikling paa mig Stakkell, men er Menneskeslægtens Liv ikke som det enkelte Menneskes, jo, ogsaa jeg vil haabe at de kommende Dage skal give fyldestgjørende Svar paa de Spørgsmaal min Sjæl i disse gjør, og jeg ønsker at de kommende Dage altid maa finde mig paa den Vei, jeg nu vandrer, men bedre og stærkere, og Nætterne, ogsaa jeg har jo ligget og grædt om Natten, naar Alt var tyst og stille, naar jeg var bedrøvet, naar jeg angrede Noget – jeg kjender Anger, og er glad derved, det er det første Skridt til Forbedring; men naar vi ret angrer Noget, da hjælper ikke Andres Trøst, vi bebreide os stedse selv, og da er Graaden lindrende, og jeg synes ikke umandig. Jeg husker en Nat paa Fredriksværk, da Fader var blevet vred paa mig, som jeg troede uden at jeg havde fortjent det, det foranledigede et af de gruelige krampeagtige Tilfælde, hvoraf Sigvard⁶ en Tid led, det var en rædsom Aften, jeg veed i mit Liv Intet, der har i den Grad rystet mig, som saadanne Krampeslag, jeg troer jeg kunde selv faae dem blot ved at see Andre lide deraf. Jeg laae om Natten i samme Værelse som den kjære Broder, jeg lyttede til hans Aandedræt for at forvise mig om at han sov nu trygt, og ville vaagne styrket næste Morgen. Hen paa Natten aabnedes Døren i det forreste Værelse, og min elskede Mo- •18• der traadte ind. Hun kunde ikke sove af Angst for Sigvard, hun havde listet sig op for at see til ham. Jeg laae og græd, hun satte sig paa Kanten af Sengen og jeg hvilte mit Hoved mod hendes trofaste Bryst, hun bad til Gud for os Børn og sagde mig: Fader var ikke mere vred. Længe sad hun hos mig, jeg vil aldrig glemme det, hun kyssede mig og bad mig lægge mig til at sove, saae endnu engang til den stakkels Sigvard og forlod os derpaa. – Saaledes er mangen Nat gaaet for mig, at jeg er sovet ind med Kinden paa den vaade Hovedpude, og jeg takker Gud derfor. Saalænge jeg kan græde er der dog noget Barnligt tilbage i mig, og det maa aldrig forlade selv den mandigste, kraftigste Character. Og det kan vel siges, at Nætter hinanden opklare, naar Angerstaaren brænder paa Kinden og vi føle os bedre, at vi ikke længere behøve at skule og skamme os, naar vi skulle see Andre i Øiet, ja, jeg kunde ønske mit Indre lyst som den klare Dag, og skjøndt der er Ting, jeg ikke kan sige Alverden, saa er der dog Intet, som jo er sagt til Nogen, og hvad Ondt, man har tilstaaet eet Menneske har man tilstaaet Menneskeslægten.

---

¹ Malerkammeraten P.C. Skovgaard (1817-1875).

² Statens Museum for Kunst (KMS6731; Karl Madsen: Johan Thomas Lundbye 1818-1848, København 1949, nr. 114.

³ En dansk kyst, KMS412 (Karl Madsen: Johan Thomas Lundbye 1818-1848, København 1949, nr. 134).

⁴ Louise Neergaard (1816-1895).

KILDER TIL DANSK KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET

⁵ Lundbye udstillede dette år sit Parti af Egnen ved Tisvilde (privateje; Karl Madsen: Johan Thomas Lundbye 1818-1848, København 1949, nr. 111) og Sjællandsk landskab (Statens Museum for Kunst, KMS402; Madsen 1949, nr. 112).

⁶ Lundbyes ældste lillebror, Sigvard U.R. Lundbye (1820-1864).

16. 19. April

Jeg kommer netop nu tilbage fra Udstillingen, hvor jeg var med Fri
Torval og Louise Neergaard. Min Faldelse for denne gudige Lige kan
dog ikke være nogen vidtløftelig Puns; jeg har aldrig følt smillets for
ingen Anden. Hun viser mig Gædte og Venlighed, men jeg tør ikke si
hende, at jeg elsker hende, himmel! da mine Hæb for bestændig; o, da
De kunde skabe Dygtig og iindelig Glæde, hvor den nu ikke er. Stal jeg skrive
til hende, men hun er dæst; det kan jeg kun seadligt - jeg føler mig meget in-
lykkelig; men jeg føler mig ogsaa glad, jeg er saa vel stent med Allet, det er som
min Hjærighed til hende gjorde mig bedre - hvad nyter det, jeg saer den Selestas
sigter, det ene kan give mig Haab om hendes og hendes Forældres Samtykke.

20 April

Jeg kom med netop nu til hjem fra Skangaard, her kom jeg malet Gasstærket.
Dag her jeg malet Kuffen; den blev dog langsom som jeg vilde haad den, saaledes
som jeg; Tankerne har indmælt mig den; men saaledes gaar det jo altid. Hvor
for hende den nu ikke blive saa simpel, saa fri for Smalighed, som jeg haad
færet mig, nei, det er usandskint at faae fuld paa den Smalighed, som alle de
store Kunstnere haave, og som ser ud til at være saa let at opnaae; man skilte
tro, det var ingen Ting at gjøre et saadant Maleri, som beskæftede sig med
med Gætte, men, alt det store er enkelt, siger Tegner. Nu staar mit Haab til den
store Lyft paa mit eget Maleri, hvor jeg dog ogsaa: Kartonen at haave de
store velige Messer saaledes angivne, at de maas kunne tage sig ud i
Maleriet, nu, vi faaer se. - Jeg er træt nu af at male og tænke derpaa.
Jeg maas ofte tilbage til hende. Farvel! hun ikke selv mine to Stykker, og
betragtede dem med Interesse - o, er det blot Anskuelser? men da vi skiltes
ad, saade hun jo, jeg haaber at see Dem hos Dones Tante, nu da hun kom
med til Duen, saa vil hun dog see mig; sagde hun ikke, det gjorde hende
and, at hun var ude, da jeg vilde besøge hende, og opfordrede hun mig ikke
til et komars til Nylig faard i Sommer. Det gjorde hun, men jeg tør det
bygge derpaa. Gik det som jeg ønsked, da forandrede jeg aldrig mine Tanker
om hende, ingen ender Binge maatte fortrænge hendes Billed af min Sjæl,
saa skulde jeg reise et Par Aar, paa Reisen vilde hendes Billed følge mig
men ingen tydesk Skjæbne skulde blive hendes Nivel, og lig saaledes
ingen Skæbne mindes. Hvis jeg da kom hjem, herig med Lofaringer,
langt dybtigere end da jeg drog fra det kjære Fædland, da vilde
hun vist ogsaa give mig Ja; og gundig skulde da være dog gaar
her i det smukke Danmark. Det er hun maaskee ikke kjend mere -

det har jeg læst for:

17
hvin skal have været saa smuk som jegre, men siden en haard Sygdom
har hem telt meget af den gode Skjæbne; men yndig er hem altid, mine
Bened, der er samme usigelig Skjæbne i hendes nærliggende, grænselige Væsen
som opstaar af et rent Hjerte, og gives alle Besægtelser No og Harma-
ni, og jeg har lagt Merke til, at den Skjæbne bestaar, naar den siges for
gaar. - Saaledes skulde det gaa, naar jeg maatte bestaa som i Træn-
hed, men, Gud være laach! jeg kjender den ikke. Maged kan forandre sig,
og jeg tror ikke engang tror mig selv saa trofast, jeg har jo aldrig prøvet
mig i Sjigt. Underligt, ja, haist underligt vil det være, naar han ere
gaet hen, da at lese disse Linier, naar maas kee ganske andes Inter-
esser og Personer fangte mig. Jeg kan tænke mig, at jeg kunde blive
tilvinds at adslæppe denne Bog, men det vilde være Luughed, fordi jeg
ikke kunde taale et see at jeg haade forandret mig, men lad sin kin-
lene, og minde mig om, hvordan jeg har været, deruden: er det meget
Sjædigt i at vi forandre Tilkieligheder, bliver det da mindre fordi
vi ikke haade det opkreuet. Hingoo siger saa gudlyt: Dage skal Dagenes svare
og Natten hinanden opklare! Det er vel Lynd at anvende dette B. llo, der er
saa stort et dit pas en paa hele Menneskes læstems Udskilling, paa
mig Stakkel, men er Memordeslogten der ikke som det enkelte Men-
neskes, ja, og saa jeg vil haabe at de kommende Dage skal give sig
bestjæmmede paa paa de Spørgsmaal min Sjæl i disse egre, og jeg
ønsker at de kommende Dage altid maas finde mig paa den Væ, jeg
mi vander, men bedre og stærkere, og Mattene, ogsaa jeg har jo lig-
get og graadt om Matten, naar alle var tyet og stille, naar jeg var bedrøvet
naar jeg angrede Noget - jeg kjender Anger, og er glad derud, det er det første
Skridt til Forbedring; men naar er det angrede Noget, der siges ikke alle
des Trost, i betænde os steds se, og da er Juuden lindrende, og jeg sig-
nes ikke umærkelig. Jeg tænker en Nat paa Trøstmilke, der fædte sig alle
den ord paa mig, som jeg troede siden at jeg haade forment det, det foran-
ledigede et af de gruelige krampeagtige Tilfælde, haaf sig end en Tid
led, det var en rødt som luffen, og ved i mit kin fættet, der har i den Grad og
stet mig, saa saadanne krampeilag, jeg tror jeg kunde se paa dem blot
sed at see Anden lide deraf. Jeg læse om Matten i samme Værelse som
den ligne Anader, jeg lyttede til hans Raad og for at forvise mig
om at han see mi troigt, og vilde vaagne stjæket næste Morgen. Men
paa Matten aklunders Døren i dit første Værelse, og min elske de Mo

18. Du traælte ind. Min vinder. Ikke saae af Angst for Li. hvad, min havde
drevet sig op for at see til ham. Jeg laas og græd, min sætte sig paa Kanten
af Sengen og jeg hvilede mit Hoved mod hendes trofast Bøst, min had
til Gud for os Børns sagde mig. Fæde var ikke mere end. Langt sed
min has mig, og vil aldrig glemme det, min kyssede mig og had mig
Lægg mig til at saae, saae endnu engang til den stakkels Li. hvad og
forlad os derpaa. - Saaledes er mangen. Det gaar for mig, at jeg er saad
ind med kinden paa den vaade Haaedpude, og jeg talte Gud derfor.
Saa længe jeg kan gaa er der dog meget Dørlighed til hage i mig, og
det kan vel siges, at Næsten hinanden afklare, naar Angers taarer kom.
Det paa kinden og vi føle os bedne, at vi ikke længere behøve afskille
og skamme os, naar vi skulle see Anden: Digt, ja, jeg kunde ønske
mit Andes Lyst som den klare Dag, og skjændt der er Ting, jeg ikke
kan si. ge Aluenden, saa er der dog Bøstet, som jo er søgt til Mogen,
og hvad Omst, man har tilstaaet et Menneske har man tilstaaet Men-
neske slægten.

27. April, stor Dødsdags Aften.

Jeg maatte ogsaa minde denne Dag, da jeg i alle Gaaestæmmer jeg har sjæl
Bort følt en saadan Glæde over noget af mit Arbeid, som anses det, det er mig
som jeg havde sandt det, som jeg godt kendte det, og jeg har jo aldrig set det.
Jeg kan godt føle, hvor nyttigt det er mig at male alle Stykker. - Jeg vil gaa og
paa Valden om at høre Bøstets mange Kløkke ringe, blende mig i Trønnen
og være glad, som man har det til, naar man har anvendt sin Dag vel.
Jeg er Døds Løst som kommet ind af det Fængsel igjen. -

28. April.

Jeg spiste jeg har Tini Tørrel; jeg var heldt lykkelig med Tante Thea og
Kædet Nergaard. Om Eftermiddagen spadserede vi ind til Kalkbrønden, og
ogsaa Aftenen tilbragte jeg der. Megetlig kjenner man den Dag mig fordi
jeg havde set hende og tale med hende. Jeg vil og kan ikke frie til
hende; men tænke paa hende det vil jeg og glæde mig dermed. Min
maa ogsaa komme mig mere imøde, inden jeg bliver et saadant Sted,
venlig og blid er min, men min er selv alene og gjør ikke noget Sted
i Aluenden til at forlaas sig, uden at have vel overvejet det, min
er vist ogsaa alder end jeg. Bort med alle Tanker om Forlaaselse, jeg vil
samle minde Tanker til mit Maleri, min Kyselighed til hende, om jeg tør